

ЕКОНОМІКА БІЗНЕСУ

УДК 339.9

ЕКОНОМІЧНА ДИПЛОМАТІЯ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ

К.Ю. Величко

У статті розглянуто складові економічної дипломатії, які визначені Законом України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики», Законом України «Про національну безпеку» та Стратегією публічної дипломатії Міністерства закордонних справ України на 2021–2025 роки. Особливу увагу приділено актуалізації цих складових в умовах війни в Україні. Наголошено на вирішальній ролі економічної дипломатії у залученні міжнародної підтримки, інвестицій та розвитку нових торговельно-економічних відносин.

Ключові слова: економічна дипломатія, міжнародна економіка, міжнародні відносини, війна в Україні, міжнародні економічні відносини, зовнішньоекономічна політика, євроінтеграція.

ECONOMIC DIPLOMACY OF UKRAINE IN THE CONDITIONS OF WAR

K. Velychko

The article examines the problems of the functioning of economic diplomacy in Ukraine and its effectiveness in the conditions of war. Theoretical approaches to the definition of "economic diplomacy" in foreign and national scientific sources were characterized. The components of economic diplomacy, promulgated by the Law of Ukraine "On the Principles of Internal and Foreign Policy" and the Law of Ukraine "On National Security" and their actualization in the conditions of modern global challenges, the biggest of which are the problems in Ukraine, were determined. Examples of Ukraine's economic diplomacy during the war were given, namely: increased pressure on international partners to impose sanctions on the aggressor country, which will limit Russia's access to financial markets, high technologies, and energy resources, which directly affects the aggressor's economy; establishment of the "grain corridor", which began its work in July 2022 with the mediation of the Turkey and UN, and is still working today, despite Russia's withdrawal from the "grain agreement"; negotiations with international partners regarding investments in the reconstruction of infrastructure and the economy after the war; cooperation with international partners regarding the development of alternative logistics routes through land borders with the European Union, in particular through Poland, Romania, and other countries; diplomatic efforts to obtain humanitarian and material aid from the international community for the affected population as a result of the war, etc. It was emphasized that at the current stage, the economic diplomacy of Ukraine is a key tool for overcoming both internal and external challenges caused by

the military aggression of the RF. It was concluded that global changes, the strengthening of economic sanctions, the need to restore the national infrastructure, and integration into world markets require Ukraine to have an effective foreign economic policy. Implementing such a policy is possible only with the support of active economic diplomacy.

Keywords: *economic diplomacy, international economy, international relations, international economic relations, foreign economic policy, European integration.*

Постановка проблеми. В умовах військової агресії Російської Федерації проти України та масштабних руйнувань, що спричинені війною, підвищуються вимоги до ефективного функціонування всіх напрямків дипломатичної діяльності, зокрема і економічної дипломатії, яка відіграє ключову роль у залученні важливої міжнародної підтримки, сприянні відновленню економіки та інтеграції України до глобальних економічних процесів.

Незважаючи на визначені пріоритети економічної дипломатії, закріплені в Законі України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» [1], Законі України «Про національну безпеку України» [2], Стратегії публічної дипломатії міністерства закордонних справ України на 2021-2025рр.[3], сучасні виклики, з якими стикнулася країна, вимагають переосмислення підходів до захисту національних економічних інтересів на міжнародному рівні. Це стосується не лише розвитку зовнішньоекономічних зв'язків, але й активної дипломатичної роботи щодо залучення міжнародної допомоги, посилення санкційного тиску на агресора та стимулювання інвестицій для відновлення економіки. З огляду на сучасні виклики, економічна дипломатія стає одним із вирішальних інструментів для забезпечення стійкості країни та реалізації її стратегічних інтересів на міжнародній арені.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження сутності економічної дипломатії та її значення у системі міжнародних відносин було у центрі уваги багатьох науковців, дипломатів та політичних діячів. Так С. Вуллок та Н. Бейн визначали економічну дипломатію «як процес, за допомогою якого держави використовують дипломатію для досягнення економічних цілей через переговори, угоди та міжнародні організації» [4]. Р. Вейр та Л. Сігел у публікації «International economic diplomacy: mutations in post-modern times» [5] акцентують увагу на ролі міжнародних економічних організацій (СТО, МВФ, Світовий банк) у сприянні економічній дипломатії, наголошуючи на важливості саме багатосторонніх механізмів. С. Стрейндж [6] досліджувала міжнародні відносини та специфіку міжнародної фінансової системи та підкреслювала, що економічна дипломатія має бути частиною більшого

комплексу геоекономічних стратегій, де економічні заходи використовуються для впливу на міжнародну політику і безпеку.

Проблематика економічної дипломатії активно досліджувалася і вітчизняними науковцями, серед яких можна виділити наукові праці В. Вергуна, Н. Грущинської, В. Барановської, М. Шарова, О. Мамалиги, Л. Тихончук, К. Фліссак, Ю. Чугаєнко, І. Рошко та О. Кухарік, В. Іванової, Ю. Федотової, Н. Левченко та Л. Антонової та ін. Найбільш цитованим є тлумачення економічної дипломатії О. Шарова, як «сплаву економіки та політики, доведений до рівня прийняття та реалізації управлінських рішень, за допомогою та посередництва у якому здійснюється співпраця та суперництво в сучасному світі та визначаються форми і методи розвитку та вдосконалення ринкової економіки» [7, с. 7-9]. Л. Тихончук вважає, що економічна дипломатія - це «використання засобів просування зовнішньоекономічних інтересів учасників міжнародних відносин, а також офіційна діяльність органів державного управління для реалізації механізмів зовнішньоторговельної політики» [8]. Н. Левченко та Л. Антонова, приходять до висновку, що «економічну дипломатію слід розглядати як координацію у зовнішньоекономічній сфері дій державних і недержавних структур, спрямованих на забезпечення «міжнародного порядку» в умовах постійних трансформаційних змін у світовій економіці [9] та національній безпеці держави».

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження специфіки економічної дипломатії України в умовах війни, урахувавши вплив воєнних дій та їх наслідків на стан економіки та зовнішньоекономічних відносин України. Висвітлення ролі економічної дипломатії у захисті національних економічних інтересів на міжнародній арені, при залученні міжнародної допомоги країні, зусиль щодо посилення санкційного тиску на агресора та стимулюванні інвестицій для підтримки та відновлення національної економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Економічна дипломатія, як частина дипломатичних відносин країни зосереджена на захисті та просуванні економічних інтересів держави на міжнародній арені та реалізується у відповідності до концепції національної безпеки країни.

Проаналізувавши підходи до тлумачення поняття «економічна дипломатія» можна зазначити, що фактично економічна дипломатія являє собою інтеграцію політичних та економічних інструментів, які здійснюється через прийняття та реалізацію управлінських рішень на міжнародному рівні. Це офіційна діяльність органів державної влади, що націлена на координацію дій як державних, так і недержавних

структур у сфері зовнішньої торгово-економічної діяльності (міжнародної економічної діяльності), з метою зміцнення національної безпеки та підтримання міжнародного економічного порядку в умовах змін у глобальній економіці. Економічна дипломатія забезпечує співробітництво та конкурентну боротьбу між державами, визначає методи та форми розвитку економіки, а також виступає засобом реалізації національних зовнішньоекономічних інтересів.

Головне місце при реалізації економічної дипломатії України належить Міністерству закордонних справ (МЗС) та викладено у Стратегії публічної дипломатії МЗС України на 2021-2025 рр. відповідно до якої «економічна дипломатія є окремим напрямом діяльності МЗС України» [3]. При створенні Стратегії головними цілями МЗС в роботі за цим напрямом визначалося - інформування та просування інвестиційного, туристичного та експортного потенціалу України інструментами та засобами публічної дипломатії. Визначено також, що вимірами роботи суб'єктів публічної дипломатії у сфері економічної дипломатії є: необхідність забезпечення інформування міжнародних підприємницьких кіл і потенційних іноземних партнерів щодо інвестиційних та експортних можливостей України, досягнень у сфері економічних реформ і покращення умов для ведення бізнесу; організація інформаційних кампаній та заходів, спрямованих на формування та підтримку позитивного туристичного іміджу держави, а також інші заходів, що передбачені генеральними директивами відділів економічної дипломатії Міністерства закордонних справ України [3].

Економічна дипломатія України реалізується через інституційні механізми державної влади (рис 1.):

Не відмовляючись від закладених основ та напрямків економічної дипломатії, сьогодні, через війну, Україна отримала нові виклики, які потребують актуалізації напрямків дипломатичної роботи вцілому та економічної дипломатії зокрема.

Так, наприклад, різке падіння експортної діяльності, що обумовлене об'єктивними причинами, потребує підтримки з боку держави та дипломатичних заходів щодо створення нових можливостей для експортної діяльності національних підприємств.

Рис.1. Національні інституції та їх функції в процесі реалізації економічної дипломатії, побудовано на основі [1, 2, 3]

У 2021 році, як показано на рис. 2, експорт збільшився до 2,224,704 млн грн. Це зростання було зумовлене підвищенням попиту на українську продукцію та сприятливішими умовами зовнішньої торгівлі. Проте, у 2022 році, наслідки війни значно вплинули на економіку, спричинивши суттєве зниження як номінального ВВП, так і експорту товарів та послуг. У 2023 році відбулося незначне відновлення експорту, який у підсумку досяг рівня 1,868,904 млн грн. [10].

Експортна діяльність виявилася в умовах війни для багато українських підприємств компенсатором значних втрат на внутрішньому ринку. У цьому процесі вагому роль відіграла економічна дипломатія, яка сприяла налагодженню міжнародних зв'язків та допомагала українському бізнесу виходити на нові ринки.

Саме дипломатична підтримка ставала ключовим фактором просування продукції на міжнародні ринки та дозволила деяким підприємствам вижити та розвиватися в умовах війни. Прикладом

економічної дипломатії, що реалізується МЗС України є запровадження міжнародної платформи NAZOVNI.

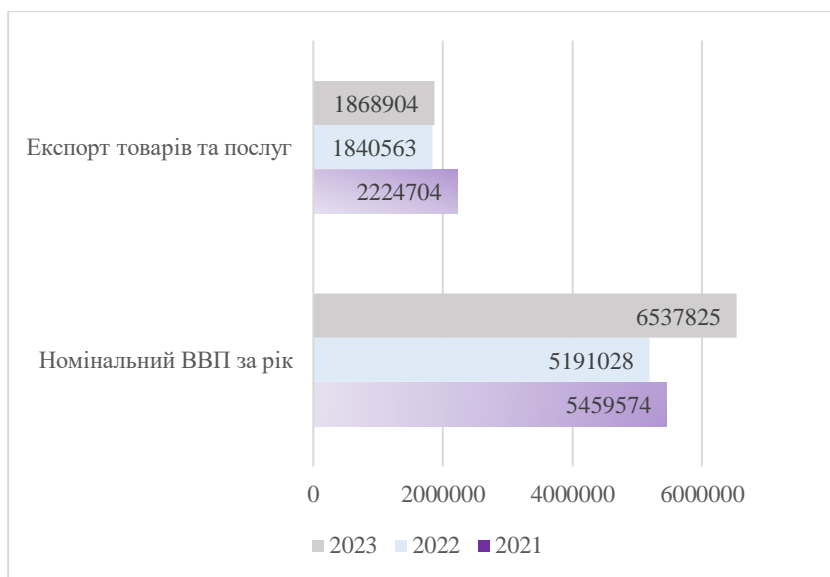

Рис. 2. Динаміка ВВП країни та обсягів експорту товарів та послуг 2019-2023 рр., побудовано на основі [10]

Платформа NAZOVNI була створена до війни і початковою метою її створення було надання дипломатичного сприяння українським експортерам товарів та послуг комерційного використання на зовнішніх ринках. Платформа не розглядає заявки щодо товарів та послуг військового та подвійного призначення. NAZOVNI - це сучасний цифровий сервіс та реальна допомога українським експортерам, яка охоплює на сьогодні ринки більше ніж 120 країн [11]. В умовах війни міжнародна платформа NAZOVNI набула актуальності, а деякі національні бізнеси, завдяки цій платформі, вперше змогли масштабуватися на експорт саме під час війни. До таких компаній належать: ПП «Будьмо здорові», КПФ «Паніп-Мал», компанія NSV Group, компанія WOO (виробник дизайнерських меблів) та ін. За допомогою платформи вдалося розширили експортні можливості і великому бізнесу - Нова Пошта Глобал, Житомирські ласощі, Астарта-Київ, ТД «Біола» та ін. [12].

Економічна дипломатія України в умовах війни акцентується також на розвитку нових логістичних маршрутів. Це стало критично

важливим через порушення міжнародної логістики, в першу чергу, через блокаду Чорноморських портів. У відповідь на ці виклики держава активно працювала над створенням альтернативних транспортних шляхів сухопутними коридорами через Польщу, Румунію та інші сусідні держави та вдосконалювала залізничну та автомобільну інфраструктуру, щоб забезпечити безперервний експорт української продукції. Також завдяки підтримки ООН та Туреччини, Україна змогла частково відновити транспортування зернових Чорним морем в межах ініціативи, відомої як «зерновий коридор». Ця угода передбачала підписання двох ключових домовленостей: між російською федерацією та ООН, а також між Україною та ООН за сприяння Туреччини. Хоча діяльність коридору супроводжувалась труднощами через дії РФ, завдяки підтримці міжнародної спільноти Україні вдалося продовжити експорт зерна. За даними Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України, лише за перші 9 місяців 2024р. через український морський коридор було експортовано близько 50 млн т. вантажів, а українські портові служби обробили 1737 суден. [13]. Успішна реалізація цієї ініціативи стала важливим здобутком економічної дипломатії України в складних умовах війни.

Ще одним напрямком економічної дипломатії України в період війни стало залучення фінансових засобів та інвестицій. Україна використовує дипломатичні канали для отримання кредитних ліній і позик на пільгових умовах від таких організацій, як МВФ і Світовий банк. Ці фінансові ресурси спрямовуються на стабілізацію економіки, соціальні виплати та підтримку ключових секторів у військовий час. Україна залучила значну фінансову підтримку від міжнародних організацій, таких як МВФ, Світовий банк, Європейський Союз та уряди країн-партнерів. Наприклад, пакети допомоги від ЄС включають як фінансову підтримку бюджету, так і спеціальні програми для економічного відновлення після війни. США також виділили Україні значні суми у вигляді економічної та військової допомоги. Це допомогло стабілізувати макроекономічну ситуацію і підтримати критично важливі сектори економіки.

За даними Міністерства фінансів України від початку війни міжнародні партнери надали нашій країні фінансування в обсязі понад 85 млрд дол. США (станом на 28 травня 2024 р.). Найбільше надходження від ЄС, які надали Україні ЄС 27,491 млрд дол. США, далі йдуть: США - 22,93 млрд дол. США, Велика Британія - 2,038 млрд дол. США, Канада - 3,646 млрд дол. США, Японія - 4,207 млрд дол. США, Світовий банк - 2,045 млрд дол. США, МВФ - 7,168 млрд дол. США, Європейський інвестиційний банк - 720 млн дол. США, Німеччина -

1,689 млрд дол. США. Динаміка наданого фінансування за донорами подана на рис.3.

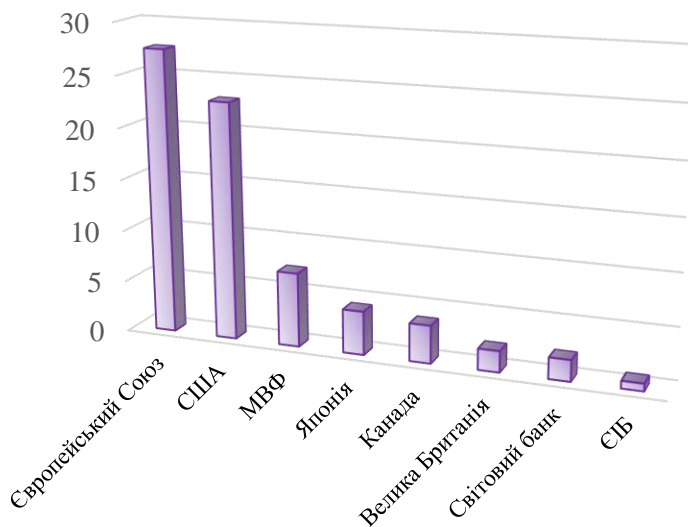

Рис. 3. Обсяги фінансування України від міжнародних партнерів за період з 2022 по 2024рр. (на 28.05.2024р.), побудовано на основі [14,15]

З початку 2024р. найбільше фінансової допомоги Україні надали: Європейський Союз - 6,484 млрд дол. США (в еквіваленті), Японія - 2,131 млрд дол. США і Канада - 1,471 млрд дол. США. Також суттєві суми фінансової допомоги надали МВФ, Велика Британія, Норвегія, Світовий банк, Іспанія. Сумарно партнери надали Україні від початку 2024р. 11,8 млрд дол. США [14].

Важливим інструментом фінансової підтримки України є Ukraine Facility Plan 2024–2027 рр. [15]. Україна та Європейський союз підписали Рамкову угоду щодо фінансування в рамках реалізації чотирирічного пакету фінансової допомоги Ukraine Facility. Цей план, загальною сумою 50 млрд євро має низку переваг, а саме: швидке отримання коштів; гнучкість у їх використанні; низька процентна ставка за позиками; стимулювання інвестицій.

Дипломатичні зусилля націлені також на переговорний процес з міжнародними партнерами щодо інвестицій у відновлення інфраструктури та економіки країни після війни. Відбуваються

конференції з залучення інвесторів у європейських країнах (Ukraine Recovery Conference - у Лугано (Швейцарія), Лондоні (Великобританія), Берліні (Німеччина)). В цьому контексті економічна дипломатія України спрямована на те, щоб після війни інвестори були готові вкладати в інфраструктурні проекти та відбудову зруйнованих регіонів.

Ще одним напрямом економічної дипломатії є поглиблення інтеграційних процесів з Європейським Союзом. Саме війна стала своєрідним каталізатором, прискоривши процеси інтеграції. Тож, надання Україні статусу кандидата в члени ЄС та запровадження режиму Fast Track, який дозволяє проходити набагато швидше всі етапи та процедури щодо вступу до ЄС, чітко свідчать про прагнення європейських партнерів бачити нашу країну в єдиному європейському просторі.

До цілей економічної дипломатії України можна віднести і дипломатичні зусилля щодо зміцнення санкцій проти РФ. Українська дипломатія активно працює над залученням міжнародної спільноти до посилення санкційного тиску на країну-агресора. Це включає кампанії на рівні Європейського Союзу, США, Великої Британії та інших партнерів. Результатом є санкції, які обмежують доступ Росії до фінансових ринків, високих технологій та енергетичних ресурсів, що безпосередньо впливає на стан економіки та спроможність фінансування військових дій.

Завдяки дипломатичним зусиллям України, економічна дипломатія стала важливим інструментом залучення значної гуманітарної та матеріальної допомоги від міжнародної спільноти. Це включає не лише постачання продуктів, медикаментів та фінансування для підтримки переміщених осіб, але й матеріальну допомогу від партнерів щодо відновлення критично важливої інфраструктури, що постраждала від бойових дій. Так, наприклад, згідно заяві очільника МЗС Нідерландів в Україні пана Каспара Велдкампа, Нідерланди оголосили про новий пакет підтримки України у сумі 209,5 млн євро на відновлення критичної інфраструктури та надання гуманітарної допомоги. Фінансування буде проходити через ЄБРР. Нідерланди також внесуть 45 млн євро до Фонду енергетичної підтримки України та фінансуватимуть постачання необхідного обладнання [16].

Крім того, у Парижі відбулося підписання Грантової угоди між Урядом Французької республіки та Урядом України щодо сприяння відновленню та підтримці критичної інфраструктури та пріоритетних секторів економіки України. Мета Угоди - залучити грантові кошти Уряду Французької Республіки в сумі 200 млн євро, які будуть спрямовані на реконструкцію та відновлення критично важливої

інфраструктури. Із них, за словами Президента Франції Еммануеля Макрона, 60 мли євро має цільове спрямування на підтримку енергетичного сектору України [17].

Ефективність економічної дипломатії України проявляється у її здатності підтримувати національні інтереси шляхом співпраці з іноземними партнерами та міжнародними організаціями, які відіграють ключову роль у забезпеченні розвитку та підтримки нашої країни в умовах війни з орієнтацією на подальшу співпрацю.

Висновки. Таким чином, на сучасному етапі економічна дипломатія України виступає важливим інструментом реалізації національних інтересів країни та формуються на основі об'єктивних економічних потреб держави. Її стратегічні пріоритети спрямовані на забезпечення стабільного функціонування економіки в умовах воєнного конфлікту, мінімізацію втрат від зовнішньої агресії та підтримку національної економічної безпеки. Важливим завданням економічної дипломатії сьогодні є не лише забезпечення поточних економічних процесів, але й створення надійного підґрунтя для післявоєнної відбудови, залучення іноземного інвестування, а також на збереження та розширення зовнішньоекономічних зв'язків задля ефективної міжнародної економічної діяльності.

Крім того, потрібно відзначити ключову роль економічної дипломатії у зміцненні партнерських відносин з міжнародними організаціями, що сприяє поглибленню інтеграції України до глобальних економічних процесів та забезпеченню надійного захисту національних економічних інтересів від можливих загроз у майбутньому.

Список джерел інформації / References

1. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики: Закон України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17/ed20100701#Text>

Pro zasady vnutrishnoyi i zovnishnoyi politiki: zakon Ukrainy. *Vidomosti Verkhovnoyi Radi Ukrayini (VVR)*. (2010). [On the principles of domestic and foreign policy: the law of Ukraine]. *Information of the Verkhovna Rada of Ukraine (VVR)*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17/ed20100701#Text> [in Ukrainian].

2. Про національну безпеку України: Закон України. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>.

Pro natsionalnu bezpeku Ukrainy: Zakon Ukrainy. *Vidomosti Verkhovnoyi Radi (VVR)*. (2018). [On the national security of Ukraine: Law of Ukraine]. *Information of the Verkhovna Rada (VVR)*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> [in Ukrainian].

3. Стратегія публічної дипломатії Міністерства закордонних справ України на 2021–2025 рр.: наказ МЗС від 24.03.2021. URL: <http://surl.li/iogteh>

Stratehiya publichnoyi diplomatii Ministerstva zakordonnikh sprav Ukraini na 2021-2025 rr.: Nakaz MZS vid 24.03.2021. [Public diplomacy strategy of the Ministry of Foreign Affairs of Ukraine for 2021-2025. Order of the Ministry of Foreign Affairs of March 24, 2021]. Retrieved from <http://surl.li/iogteh> [in Ukrainian].

4. Bayne, Nicolas, Woolcock, Stephen. (2016). *The new economic diplomacy*. London: Routledge, 360. DOI: <https://doi.org/10.4324/9781315555188>

5. Raymond, Saner, Lichia, Yiu. International economic diplomacy: mutations in post-modern times. Retrieved from https://www.businessdiplomats.com/images/articles/files/Postmodern_diplomacy.pdf

6. Susan, Strange. (1992). States, firms and diplomacy. *International Affairs*, 68(1), 1-15. DOI: <https://doi.org/10.2307/2620458>

7. Шаров О.М. Економічна дипломатія: основи, проблеми та перспективи: монографія. Київ: НISД, 2019. 560 с.

Sharov, O.M. (2019). *Ekonomichna diplomatiya: osnovi, problemi ta perspektivi: monohrafiya [Economic diplomacy: basics, problems and prospects]*. Kyiv: NISD, 560 [in Ukrainian].

8. Тихончук Л.Х. Трансформація функцій державного управління в сфері регулювання міжнародної економічної діяльності. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2018. № 6. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1258>

Tikhonchuk, L.Kh. (2018). Transformatsiya funktsiy derzhavnoho upravlinnya v sferi rehulyuvannya mizhnarodnoyi ekonomichnoyi diyalnosti. [Transformation of public administration functions in the sphere of regulation of international economic activity]. *Derzhavne upravlinnya: udoskonalennya ta rozvitok – Public administration: improvement and development*, 6. Retrieved from <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1258> [in Ukrainian].

9. Левченко Н.М., Антонова Л.В. Економічна дипломатія як запорука національної безпеки держави. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2019. № 164(3). URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/5_2020/4.pdf

Levchenko, N.M., Antonova, L.V. (2019). Ekonomichna diplomatiya yak zaporuka natsionalnoyi bezpeki derzhavi [Economic diplomacy as a guarantee of national security of the state]. *Derzhavne upravlinnya: udoskonalennya ta rozvitok – Public administration: improvement and development*, 164(3). Retrieved from http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/5_2020/4.pdf [in Ukrainian].

10. Динаміка ВВП країни та обсягів експорту товарів та послуг 2019–2023 рр. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/gdp/eximp/>

Dinamika VVP krayini ta obsyahiv eksportu tovariv ta posluh 2019-2023 rr. [Dynamics of the country's GDP and volumes of exports of goods and services in 2019-2023]. Retrieved from <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/gdp/eximp/> [in Ukrainian].

11. NAZOVNI: Цифровий сервіс. URL: <https://nazovni.online/>

NAZOVNI: Tsifroviy servis [NAZOVNI: Digital service]. Retrieved from <https://nazovni.online/> [in Ukrainian].

12. Баньков О. Як працює дипломатія під час війни. 2023. URL: <http://surl.li/uefybf>

Bankov, O. (2023). Yak pratsyuє diplomatiya pid chas viyni [How diplomacy works during wartime]. Retrieved from <http://surl.li/uefybf> [in Ukrainian].

13. Абдул С. За час існування українського морського коридору ним експортовано 50 млн тонн вантажів. 2023. URL: <http://surl.li/uefybf>

Abdul, S. (2023). Za chas isnuvannya ukraïnskoho morskoho koridoru nim eksportovano 50 mln tonn vantazhiv [During the existence of the Ukrainian maritime corridor, it exported 50 million tons of cargo]. Retrieved from <http://surl.li/uefybf> [in Ukrainian].

14. Міністерство фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/>

Ministerstvo finansiv Ukrayini [Ministry of Finance of Ukraine]. Retrieved from <https://mof.gov.ua/> [in Ukrainian].

15. Ukraine Facility Plan 2024-2027 pp. URL: <https://www.ukrainefacility.me.gov.ua/>

Ukraine Facility Plan 2024-2027 [Ukraine Facility Plan 2024–2027]. Retrieved from <https://www.ukrainefacility.me.gov.ua/> [in Ukrainian].

16. Нідерланди нададуть Україні понад 200 млн євро на відновлення критичної інфраструктури. URL: <http://surl.li/mzzzep>

Niderlandy nadadut Ukraini ponad 200 mln yevro na vidnovlennia krytychnoi infrastruktury [The Netherlands will provide Ukraine with more than 200 million euros for the restoration of critical infrastructure]. Retrieved from <http://surl.li/mzzzep> [in Ukrainian].

17. Україна і Франція підписали угоду щодо відновлення та підтримки критичної інфраструктури й пріоритетних секторів економіки на 200 млн євро. URL: <http://surl.li/slyasf>

Ukrayina i Frantsiya pidpisali uhodu shchodo vidnovlennya ta pidtrimki kritichnoyi infrastrukturi y prіoritetnikh sektoriv ekonomiki na 200 mln yevro [Ukraine and France signed an agreement on the restoration and support of critical infrastructure and priority sectors of the economy for 200 million euros]. Retrieved from <http://surl.li/slyasf> [in Ukrainian].

Величко Катерина Юрївна, канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри економіки та бізнесу, Державний біотехнологічний університет, eklevyna@gmail.com.

Velychko Kateryna, PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Economic and Business, State Biotechnology University, eklevyna@gmail.com.

DOI 10.5281/zenodo.14634077